mitiora ſymptomata induxiſſe & fatum prolongaſſe, de quo Epiſtolæ 53. & 81. *Centuriæ* II. legendæ. Hydropicam Matronam Nobiliſſimam, nihil aliis proficientibus, vidi ſudore profluxiſſe hujus dentis, & curatam. Noſtri amuleti loco utuntur, cereviſiæ incoquunt, vel ſuſpendunt in febribus & *variolis puerorum. Et in gelatinam* coquunt pro cordiali inſigni. Pellendis quoque menſibus & fœtui promovendo adhibetur. Summa: princeps eſt medicamentum quo utimur Hafniæ.

CAP. XXX.

Unicornuum uſus in poculis apud varias gentes. De Aureo cornu dubitatio. Marmor Præneſtinum. Cornea buccina. Evocari quid Juris Conſultis. Marino de his reſpondetur.

COrnea pocula bona in ſomniis judicat *Artemidorus* lib. 1. Oneir. cap. 68: διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ διὰ τὸ ἄθραυστον. *Tum ob antiquitatem, tum quòd infra-*

infracta sint. Ita enim *Ianus Cornarius* reddiderat, à *Nic. Rigaltio* alioquin non uno nomine suspectus. Ego ἀθεραυστον non tam de ruptura interpretor poculorum, quàm de naturali venenis resistendi privilegio, quod ubique ostentat. Sed antiquitatem meritò jactat ab Indicis Regibus apud *Ælianum* & *Philetem* probatam. Græciæ quoque Heroës noverunt apud *Interpretem* Homeri Iliad. θ. ad hæc verba: v. 189.

Οἶνόν τ' ἐγκεράσασθαι πιεῖν, ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.

Quæ ita exponit: ἐγκεράσασθαι εἰς κέρας. πρὸ δὲ τοῦ εὑρεθῆναι τὴν τῶν ποτηρίων χρῆσιν εἰς κέρας ἔπινον. *Ante inventum scilicet poculorum usum ex cornu bibebant.* Verùm cornua ad pocula maximè Septentrionis incolæ vocarunt. Testis *Plinius* lib. 11. cap. 37: *Urorum cornibus barbari Septentrionales potant, urnasque binas capitis unius cornua implent.* Cujus apud *Saxonem Grammaticum* nostratem lib. 7. Histor. Danicæ exstat exemplum. De suis fatetur *Ol. Magnus*

lib.

lib. 13. cap. 35. *Aliud genus vasorum deauratis labris, & pedibus, è gryphorum unguis bonam liquoris quantitatem tenentibus, fabricatum.* Clarius cap. 38. vasa hæc ad cornua restrinxit: *Cornua vasa suprapositа, Finlandensium Aquilonarium opificia sunt.* Quæ cornua in sequentis capitis figura per bubula exprimit.

Videretur & primâ fronte Aureum nuper in Cimbria inventum cornu, veteribus Danorum Regibus poculi loco fuisse, nisi verus tubæ usus à Cl. *Wormio* firmis rationum momentis stabilitus contrarium persuaderet. Ancipitem me quidem fecerat *Plutarchus* Symp. 8. Quæst. 3. ut de tuba bellica dubitarem ob sonum auri insuetum. Ita enim ille: *De ipsis corporibus aurum, & lapis ob densitatem, exiles sonos & obscuros edunt, vocesque in iis celeriter exstinguuntur.* Sed ipsum me penitiùs auctoris mentem & veritatem introspiciens in viam reduxi. Non enim *Plutarcho* de Metallo in certam formam laminamque flexo, erat sermo, sed rudi & impolito. Aurum

rum quippe ad debitam temperamenti formam redactum, immissam vocem multiplicato flexu acutiorem reddit vel *Iuvenale* judice:

Si trulla inversa sonitum dedit aurea fundo.

Ob solidiorem substantiæ conditionem, quâ æris soliditatem antevertit, alioquin ad reddendos sonos aptissimi. Unde vox ærea apud *Homerum* pro intensa & distincta, pectusque æreum in signo Nabochodonosoris Græcorum Imperii incrementa signavisse prodidit *Theodoretus*, per orbem, litterarum beneficio, propaganda. Idem de Lapide fit judicium, quem singulari anfractu excavatum acutissimos sonos referre quotidiano in montosis locis itinere experimur. Dan. 11. v. 32. 39.

Eandem ex cornibus bubulis bibendi consuetudinem etiam apud Britannos invaluisse testimoniis *Saxonis* lib. 3. & 5. *Cambdeni* in Histor. Anglica, & *Malmesburiensis* lib. 2. cap. 2. docuit Lib. 1. Fast. Danic. cap. 18. magnus

Do-

Doctor noſter *Olaus Wormius*. Quo delectatos quoque Thraces *Xenophon* confirmat lib. 7. Exped. Cyri: *Mutuò ſe primùm ſalutarunt, deinde ſecundùm Thracicam legem cornua vini propinarunt*. *Idemque* de Paphlagonibus lib. 6. refert: *Cùm in grabbatis inter cœnandum diſcumberent ac biberent è poculis è Cornu factis*. Tranſiit demum ad Romanos barbarorum ſimias & novorum rituum amatores. De quo querela exſtat *Ambroſii* lib. de Elia & Jejunio: *Per cornu etiam fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & ſi quis reſpiraverit, commiſſum flagitium, ſoluta acies, loco motus habetur*. Per Cornu etiam nunc hoſpitalitatis liquor advenientibus in Collegiis quibuſdam Angliæ veteri more ſervato propinatur.

Quo referenda hæc *P. Mauritii de Gregorio* Cameracenſis Neapolitani in Abecedario Caſ. conſcientiæ ex bullis Pontificiis Zoophyta: *Pocula cornea ubi bibebant antiqui in magna reverentia, magis quàm calice, ad noſtram confuſionem*

dicit

TRICLINIUM PATAVINUM.
in ædibus Rhamnusianis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-126811-p0337-8
DFG

dicit Canon, quòd tunc calices lignei & sacerdotes aurei; modò è contra.

Eum ritum ad oculum monstrat conviva cum cornu ori admoto in Romanorum triclinio, quod olim ex ædibus Rhamnusianis Patavii in Commentario suo de Arte Gymnastica depinxit *Hieronymus Mercurialis*, nos verò in Palatium Atestense Illustrissimi Senatoris Veneti *Georgii Contareni* delatum non ita pridem ipsi vidimus. Illustriora Romæ ejus exstant documenta pluribus marmoribus signata, præsertim in Bacchanalibus Veterum in palatio splendidissimo Cardinalis *Mazarini* olim à *Bentivoglio* in monte Quirinali exstructo eleganter expressis. Cui simile aliud marmor apud lapicidam templi S. Andreæ Vallensis, in quibus cornu Bacchus eminet. Rem clariùs ob oculos ponit opus illud antiquitatis venerandæ tessulatum Præneste, cujus mentio apud *Philandrum* in lib. 4. Vitruvii, nunc *Thadæi Barberini*, quod in veterum accubitus, cornu singu-

laris

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-126811-p0339-2
DFG

laris artificii, & navis, quam lusoriam credo, argumentum, procurante Equite *Cassiano à Puteo*, maximo literatorum patrono, hic spectatoribus exhibui.

Idemne censuit *Martialis* Lib. 12. Ep. 32. de Vacera.

Et cum lucerna, corneoque cratere
Matella curto rupta latere mejebat.

Unde aliquando matulas veterum ex cornu factas conjectabam. Quàm rectè Critici videant. A quo more non absunt nautæ Siculi, qui cornu bubulum, quod *l'osso* vocant, pro matula servant. *Idem* alibi lib. 14. Ep. 52. de Gutture corneo:

Gestavit modò fronte me juvencus.
Verum Rhinocerota me putabis.

Quippe bibituri elevato ad nares cornu poculo Rhinocerotes quadam imitatione exprimunt. Nec ejus moris ab urbe, ut fit, migrantis ignari fuerunt coloni, & agrestes, apud quos de Satyris canit Pan *Calpburnii* avena Eclog. 10.

Tum

Tum Satyri, lasciva cohors, sibi pocula quisque
Obvia corripuit. Quod sors dedit, hoc capit usus.
Cantharon hic retinet. Cornu bibit alter adunco,
Concavat ille manus, palmasque in pocula vertit.

Ad quem locum, *Nemesiano* contra fidem *MS. nostri* adscriptum, notavit *Robertus Titius*, per cornu buccinam exponendam, quia sorte datum affirmat vates, illud scilicet quod familiare Satyris erat. Hocne buccina? equidem ignoro, nec vestigia auctorum ulla video. In hortis Mediceis Romæ Montis Trinitatis exstat inter alia Panis statua corneam tubam evidenter inflantis. Et in Musæo *Sertorii Ursati* Patavii Satyrus ære fictus sedet, quem à dextris Cupido ambit incurvum cornu ori applicans, à sinistris verò seu Venus seu Ceres repletam frugibus sportam offerens; modò ejus quam monstrat sit antiquitatis. De Cæliæ venatione *Hier.*

Angerianus Neapolitanus Poëta non insulsus ita in Carminibus modulatur:

Dum custodit agros canis, & loca pervia cingunt
Fila plagæ, & flatu cornea plena sonant.

De buccina pastorum ad convocandum pecus *Columella* lib. 4. R. R: *Ad sonum buccinæ pecus septa repetere consuescat*; quam cornu fuisse ex hoc loco *Titius* videtur divinasse. Unde cornibus buccinare apud *Dionysium Halicarnasseum* lib. 2. ubi de differentia Patriciorum: *Quotiens patricii convocarentur à Regibus, præcones quemque suo ac paterno appellabant nomine: plebejos verò ministri quidam cornibus bubulis confertim buccinantes in concionem conciebant.* Elegantiori vocis notione *Evocari* populus in Jure dicitur *ff. Lib.* 1. *Tit.* 15. *leg.* 1. de Incendiis: *Erat autem familia publica circa portas & muros disposita, quæ inde si opus esset evocabatur.* Quod voce & cornu factum explicat *Glossa Accursii* marginalis, quibus illa familia vocabat homines ad extin-

tinguendum ignem. *Livius* lib. 1. *Patricios præcones suo & paterno nomine: plebejos verò ministri cornubus tubulis conciebant.* Ex quo lucem *Varro* accipit, qui l. 4. de L. L. ait: *Classicos à classe qui item cornu canunt, ut tum cùm classes comitiis ad comitatum vocant.* Nec mirum in buccinis incultis cornu prævaluisse, quum *tibiæ* Phrygiorum idem ipsum non abhorruerint pastoralibus fistulis cultiores. De quibus intelligendus *Ovidius* Metam. lib. 11.

— *inflato Berecynthia tibia cornu.*

Horatius quoque Carmin. Lib. 1. Ode 18.

— — *cum Berecynthio*
Cornu tympana.

Et *Ovidius* Lib. 3. Metam. v. 532. f.

—— —— —— *ærane tantùm?*
Æra repulsa valent? & adunco tibia cornu.

Idque ad soni gravitatem augendam institutum, ut ex *Athenæo* de Phrygio rhythmo, colligo: Βαρὺς γὰρ ἔστιν παρ' ὃ καὶ τὸ κέρας αὐτῷ προσάπτουσι: *Gravis enim*

hic rhythmus, *unde & cornu illi adaptant.* Quanquam exinde cornu partem tibiæ, non totam fuisse, intelligam, secus ac *Polluci* placuit. Quod ex *Hesychio* quoque animadvertit Magnus *Salmasius* ad cap. 5. *Solini*: Ἔχει γὰρ ὁ ἀριστερὸς προσκείμενον κέρας, *habet enim sinistra tibia adpositum cornu.* De hoc cornu sinistræ tibiæ, ut & aliis ad hoc forum spectantibus, nos plura dabimus, quamprimùm Tractatum nostrum de *Tibiis Veterum* ex omni Antiquitate conscriptum, ad publicam lucem adornaverimus; cujus spem publico brevi facimus. Interim juvabit hanc in rei illustrationem ex Monumentis Veterum à *Boissardo* collectis addidisse figuram. Quidquid horum sit, buccina ex præsenti necessitate ad mustum hauriendum abuti poterant lascivi Satyri, tametsi buccinam familiarem non dederit *sors*, sed cornu forsan bubulum in sylvis negligentiùs à pastoribus benè potis abjectum. Huic poculorum usui minùs favens *Andreas Marinus*, ex nudo labiorum tactu contra

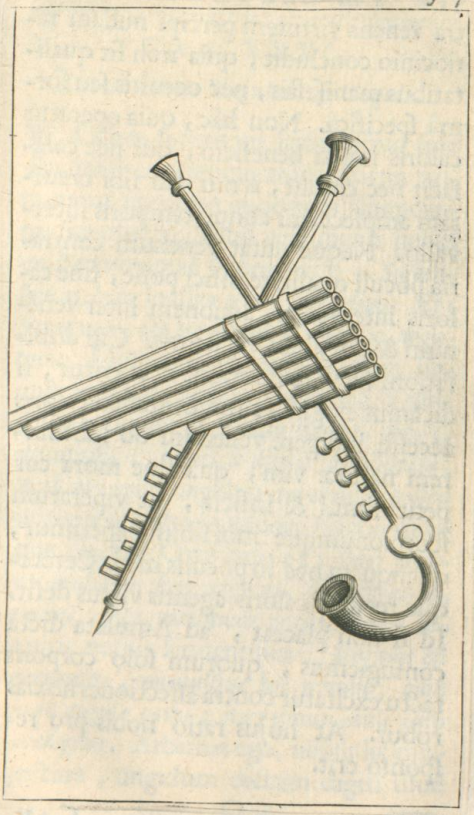

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-126811-p0345-2
DFG

tra venena virtutem percipi nullam ratiocinio concludit, quia non fit qualitatibus manifeſtis, nec occultis ſeu formâ ſpecificâ. Non hâc, quia operatur caloris innati beneficio, qui nec calefacit nec coquit, is niſi rem ſibi creditam amplectatur aliquo temporis intervallo. Neque putat venenum contraria poculi qualitate infici poſſe, ſine caloris interventu, actionem inter venenum & poculum excitantis. Cui dubitationi facili reſponſione occurritur, ſi dicamus exiguo & momentaneo caloris acceſſu indigere venenum ob ſubtiliorem naturæ vim, quâ ſine mora corpetit ſimul & inficit, ut viperarum ſcorpionumque morſibus experimur, quanquam nec in poculis mero Cerereque repletis caloris agentis virtus deſit. Id ſi non placeat, ad Amuleta dicta confugiemus, quorum ſolo corporis tactu excitatur contra affectiones noxias robur. At hujus ratio nobis pro reſponſo erit.

CAP.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-126811-p0346-8 DFG